

Bagadallan filbmabuvttadeamis

Dát bagadallan lea ovdanbukton Polarbibblos ja lea girjerájusbargiide, pedagogaide ja iežá rávesolbmuide geat háliidit doallat bargobáji mánáiguin filbmaráhkadeami birra.

Bagadallan gávdno julevsámegillii, meänkielii, davvisámegillii, oarjásámegillii ja ruotagillii ja lea hábmehuvvon maŋŋil čađahuvvon álgobargobájiid mánáiguin. Mánát leat guokte beaivvi maŋŋálaga ráhkadan iežas filmmaid meänkielii dahje sámegillii. Guokte rávesolbmo, ja unnimus okta geas lea giella leaba bagadallan joavkkuid álggus lohppii, jurdagis válmmas filbmii.

Don guhte jurddašat bargat mánáiguin ja filmmain mii háliidit lohkat: Daga! Lea leamaš mávssolaš ja sihke mánát ja mii bagadallit leat oahppan ollu. Dasa lassin lea leamaš oalle somá ja boađus lea 18 filmma dahkkon mánáin našuvnnalaš unnitlogugielaide ja leat oaidnimis Polarbibblo.se siiddus!

Heivvolaš báiki bargobáji

Luohkkálatnja, buorre jus lea joavkolantnja bálddas, lea doarvái filmmain bargat. Jus dii plánebehtet vuosttaščájáhusa filmmain bargobáji loahpas de soaitá gávdnot stuorit latnja dasa girjerádjosis dahje astoáiggis.

Teknihka

Lea buorre jus leat moadde dihtordulbosa stativvaiguin ja maid mikrofovnnat ja belljosat. Telefovna sáhhtá maid geavahit filmma báddemii ja čuohppamii. Čuohppanprográmma sáhhtá viežžat doppe gos áppat leat. Ođđasit dihtordulbosiin leat juo filbmačuohppanprográmmat installerejuvvon.

Jus it goassige ovdal leat ráhkadan filmma de sáhhtá leat buorre álggus bidjat moadde diimmu báddet ja čuohppat filmma man ieš dagat. Mana čađa olles proseassa jurdagis válmmas filbmii vai dieđát go dahká. Geahččalatta ja oahpastuva teknikkkii vai dieđát got doaima ovdal go lea áigi bargat mánáiguin.

Nu ládje sáhtát doarjut mánáid buoremus vuogi mielde. Jus dovdu oadjebas teknihkain de filbmen ii šatta nu huššái ja šaddá somábut!

Jus ihtet funkšuvnnat maid don it leat geahččalan de ii daga maidege. Geahččalatta mánáiguin. Soaitá soames máná máhttit eanet go don ja sáhtá oahpahit du? Divtte iskama šaddat oassin vásáhusas.

Mánájoavku

Álggus sáhtá leat buorre diktít mánáid oahpastuvvat jus leat apmasat guhte guoibmái. Bidjet veaháš áiggi oahppat guhte guimmiid namaid ja stohket soames stohkosa. Go mánát leat oahpastuvvan veaháš de bargobádji manná njuovžileappot ja bohtet jođáneappot johtui bargat iežas filmmain.

Dehálaš muitit lea ahte soaitá dárbbahit rievdadit áiggiid ja joavkojuhkosiid. Dát lea oassi barggus ja juoga váldit vuhtii go plánet bargobáji. Rehkenaste danne eanet áiggiin go unnit. Diehtu ahte lea buorre áigi unnida hoahpu válbmanit ja addá buoret bohtosa.

Čilge dárkilit mii ulbmil bargobájiin lea. Filmmat galget leat válbmasat vuosehit go loahpahehpet bargobáji.

Joavkojuohkin

Jus vejolaš, válbme joavkojuhkosa ovdal go bargobádji álgá. Jus don galggat bargat oahpes joavkkuin don ieš sáhtát juohkit mánáid joavkkuide 3-4 mánáin. Váldde veahki pedagogas jus lea skuvlaluohkká, De son sáhtá dieđihit mánáide got joavkkut leat ja filbmabargobádji sáhtá álggahuvvot digaštallama haga gii galgá bargat geainna.

Ila stuorra joavkkut sáhtá mielddisbuktít ahte soames máná šaddá barggu haga dahje berošta eanet iežá joavkku filbmabarggus, danne lea dehálaš ahte joavkosturrodát ja oktiibidjan jurddašuvvo albmaládjé álggus. Pedagoga sáhtá maid bearráigeahččat vai mánát geat dárbbahit liige doarjaga ožžot dan vai šaddá buorre filbmabargobádji.

Man birra filbma lea?

Álggaheami ja vejolaš oahpastuvvanstohkosiid manjil de lea áigi mánáide čohkkájit joavkkuide gos galget dahkat filmma. Joavkkut besset álgit jurddašit filmma sisdoalu birra. Daja mánáide ahte eai jurddaš ila guhka muhto váldet vuosttaš buori jurdaga ja čállet dan.

Dán muttus du rolla láidesteaddjin lea guldalit joavkkuid filbmajurdagiid ja buktit rávvagiid vai visot joavkkuin hede lea filbmajurdda man sáhttet čađahit. Movttiidahte mánáid duostat mitalit iežaset jurdagiid birra ja geahča vai visot joavkkus besset mitalit ja čilget. Go visot mánát joavkkus leat mielde plánemin filmma de dovdu deháleappot sidjiide. Mii dahká ahte beroštupmi dahkat nu buori filmma go vejolaš lassána!

Govvagehtačálus ja rukses árpv

Boahhte lávki lea čállit ja sárgut govvagehtačállosa gos visot oasit leat mielde. Govvagehtačállosa hápmi lea meastui dego govvaráidu. Mánát sárgot ja čállet visot osiid ja replihkaid govvagehtačállosii. Lea maid dehálaš čállit got osiid galgá filbmet, namalassii jus lea ollesgovva, beallegovva dahje lagasgovva.

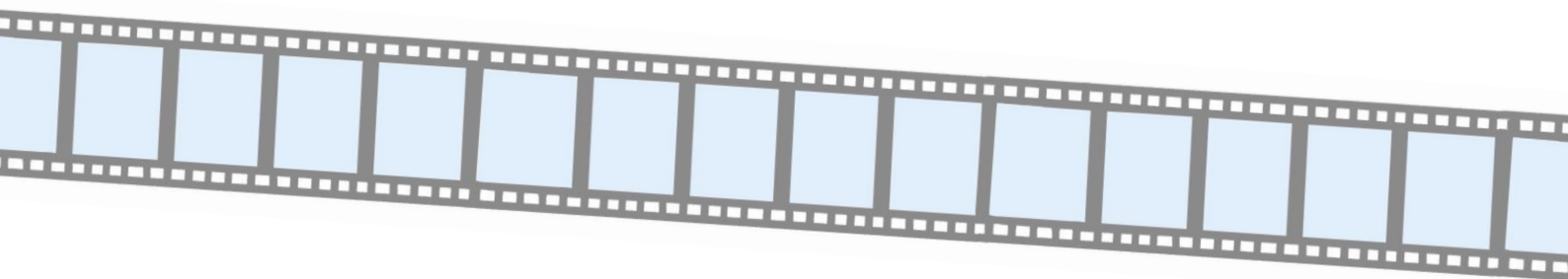
Go joavkkuid govvagehtačálus lea válmmas de besset mitalit olles giehtačállosa sisdoalu dutnje. Dás du bargu láidesteaddjin lea dárkkistit ahte čállosis lea álgu, dáhpáhus ja loahppa. Dat mii lea dehálaš lea ahte dan guhte geahččá filmma ipmirda man birra lea, ja ahte gávdno rukses árpv ja ahte filbma loahpahuvo.

Rekvisita

Ovdal go joavkkut mannet viidáseappot filbmemii de lea dehálaš jurdajahit jus bohtet dárbbahit rekvisita. Soaitá sáhtta luoikat biktasiid ja dinggaid mat gávdnojit sajis? Muđui mánát leat oalle jođánat mearridit gii galgá váldit maid ruovttus.

Hárjehala giehtačállosa ja juoge barguid

Ovdal báddema de lea buorre geahčadit giehtačállosa vai visot joavkkus leat ipmirdan mii dáhpáhuvvá ja nu neavttáriin ja sis geat leat replihkat besset hárjehallat mii galgá dadjot.

Juoge bargguid joavkus:

- Gii filbme?
- Geas lea ovddasvástádus guldalit jiena vai šaddá buorre?
- Gii dahje geat nektet kamera ovddas?
- Gii geahččá vai čuvvot giehtačállosa.
- Gii diehtá makkár rekvisita galgá geavahit?

Dehálaš muitit go juohká bargguid lea ahte visot mánát eai sáhte oidnot dahje gullot filmmas. Atte mánnái barggu kamera duohkái.

Jaskat, filbmet... dahje dál mii filbmet!

Go joavku lea ožžon dárbbášlaš teknikka, mii lea buorre válbmet ovdal bargobáji, de lea áigi álgit filbmet.

Filbmemis lea dehálaš ahte mánát čuvvot filbmagiehtačállosa nu go leat sárgun. Lea álkit ahte bohtet ollu somás jurdagat go filbmen álgá ja dat gal lea buorre. Muhto lea váttis muitit gosa "ođđa fuobmájuvvon" oasit galge heivehuvvot go čuohppanbargu álgá ja eai leat čállon govvgiehtačállosii. Jus mánát fuobmájit ollu ođđa jurdagiid de lea buoret čállit daid govvgiehtačállosii ovdal go filbmen álgá.

Rávvagat lihkestuvvan filbmemii!

- Čuvvot govvgiehtačállosa (gánnáha geardduhit).
- Dihtorduolbbus dahje telefvdna bidjá veallut statiivii.
- Guldal jiena juohke báddema maŋgil. Lea go heajus jietna? Filbme ođđasit.
- Sihku heajus báddemiid aktanis. De ii leat seammá moivvas čuohppamis.
- Ale goassige lihkahala zooma! Sirdde mihá buorebut statiivva dihtordulbosiin dahje telefovnain lagabut.

Čuohppan

Go mánát leat bádden visot osiid de lea áigi čuohppat. Dat mearkaša ahte visot oasis mat leat báddejuvvon ja vurkejuvvon galget čuohppanprográmmii dihtordulbosii dahje telefodnii.

Čuohppanprográmma lea álkit geavahit ja mánát leat jođánat oahppat daid sierra funkšuvnnaid čuohppamis. Prográmmas gávdnojit maid jienat mat leat nuvttá maid sáhtta geavahit filmmain. Lea dehálaš ahte don láidesteadjin doarjjut čuohppamis nu ahte visot filmmat válbmanit áiggis ja nu ahte joavkkut soabadit got válmmas filbma galgá leahkit.

Lea buorre jus filmma namma lea mielde filmma álggus. Loahpas ovdanbuktá visuid namaid geat leat dahkan filmma. Muite ahte sáhttet gávdnot mánát gean namma ii oačču oidnot.

Go filmmat leat válbmasat de sáhtta leat somá jus visot filmmat mat leat buvttaduvvon bargobájis vuosehuvvojit olles jovkui. Unna vuosttaščájehus stuorra šearpmas ja herskostallan veaháš popcornain!

Iežá vuogit bargat filmmain

Gávdnojit váikko man ollu vuogit ráhkadit filmmaid. Oza fal interneahpas ja gávna jurdagiid ja bargovugiid mat heivehit dinsiidda. Sáhtta ovdamearka dihte leahkit:

- Bija govaid njálmmálaš mitalussii. Čále friddja golbma minuvtta ja bija govaid tekstii.
- Bargga láireanimašuvnnaiguin, LEGO-olbmážiiguin, plástaelibiiguin dahje actionfiguvrraiguin ja ráhkat stop motion filmmaid.
- Beaskit olggus báburfiguvrraid mat láhttejit lođá duogis gokčojuvvon láibunpláhtabáphuriin ja daga suoivvanteáhtera.
- Filbme green screen vuostá ja de bija filmma birrasii mii ii gávdno lahkosis dahje iežá sivaiddihte ii leat báiki gos sáhttibehtet filbmet.
- Bija govaid divttade maid dii lohkahehtet.
- Iskka ovttá dingga lagasgovain ja filbme minuvtta boatkka haga.

Ollu lihkku!

Polarbibblo
WWW.POLARBIBBLO.SE

 **Swedish
Film Institute**

**National Library
of Sweden**